

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

โครงการย่อยที่ 1 การศึกษารวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน

กิจกรรมที่ 1 การสำรวจพืชท้องถิ่นและรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาความหลากหลายทางชีวภาพของพืช (พื้นที่ใหม่)

พื้นที่ดำเนินงาน : พื้นที่โครงการหลวง จำนวน 3 พื้นที่ ได้แก่ ห้วยโป่ง แม่สะป๊อก อ่างช้าง และพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 2 แห่ง ได้แก่ บ่อเกลือ และวาวี (แม่พริก)

1) สำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของพรรณพืชในชุมชนและรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์พืช บริเวณครัวเรือน พื้นที่เกษตร และป่ารอบชุมชน โดยการสำรวจ และสัมภาษณ์จากผู้รู้ในชุมชน

2) ทำการบันทึกภาพและบันทึกข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพืช

3) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลพืช กลุ่มผู้รู้ และสมาชิกชุมชน

4) ประมวลผลข้อมูลและจัดจำแนกพืชตามกลุ่มการใช้ประโยชน์ 5 กลุ่ม ประกอบด้วย พืชอาหาร พืชสมุนไพร พืชให้สี พืชพิษ และ พืชใช้สอยอื่นๆ พร้อมทั้งจัดจำแนกชื่อตามหลักอนุกรมวิธาน

5) นำเข้าข้อมูลที่ได้ทำการสำรวจและรวบรวมบันทึกในระบบฐานข้อมูลด้านการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน ภายใต้เว็บไซต์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ไม่น้อยกว่า 200 ชนิด

กิจกรรมที่ 2 การศึกษาวิธีการเพาะขยายพันธุ์และการดูแลรักษาพืชท้องถิ่นหายากและพืชท้องถิ่นที่มีศักยภาพเชิงเศรษฐกิจ

พื้นที่ดำเนินงาน : โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จำนวน 7 พื้นที่ ได้แก่ ดอยปู่ แม่มะลอ โหล่งขอด (แม่สายป่าเมี่ยง) ห้วยเป้า แม่สลอง วาวี และบ่อเกลือ

: ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง (ห้วยน้ำกั้น)

1) คัดเลือกชนิดพืชท้องถิ่นที่มีสถานภาพเป็นพืชหายาก จำนวน 5 ชนิด โดยศึกษาวิธีการเพาะขยายพันธุ์และการปฏิบัติรักษาที่เหมาะสมสำหรับพืชแต่ละชนิด โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้

กลุ่ม/ชนิดพืช	ประเด็นการศึกษา	พื้นที่เป้าหมาย
1.1 ดินฮังดอย <i>Paris polyphylla</i> Smith	ทดสอบการใช้ฮอร์โมนในการเร่งรากและยอด ประกอบด้วย 3 กรรมวิธี (วางแผนแบบ CRD จำนวน 3 ซ้ำ) 1. ไม่ใช้ฮอร์โมน 2. การใช้ฮอร์โมน GA3 + IBA ที่ความเข้มข้น 150 ppm 3. การใช้ฮอร์โมน GA3 + IBA ที่ความเข้มข้น 300 ppm	ดอยปู่ โหล่งขอด แม่มะลอ

กลุ่ม/ชนิดพืช	ประเด็นการศึกษา	พื้นที่เป้าหมาย
1.2 ลิลลี่ป่า <i>Lilium primulinum</i> var. <i>burmanicum</i> Stearn	ทดสอบวิธีการขยายพันธุ์โดยการ เพาะเมล็ดและการแบ่งหัว	
1.3 น้อยหน่าเครือ <i>Kadsura</i> spp.	ทดสอบวิธีการขยายพันธุ์ โดยการ เพาะเมล็ด ปักชำ และตอนกิ่ง	โหล่งซอด (แม่สายป่าเมี่ยง) ห้วยโป่ง (ห้วยน้ำกั้น)
1.4 หงส์ผาคำ <i>Rhynchanthus</i> sp.	ทดสอบวิธีการขยายพันธุ์ โดยการ แบ่งหัวและเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ	แม่สลอง วาวี
1.5 เขาควาย (<i>Dregea</i> sp.)	ทดสอบวิธีการขยายพันธุ์ โดยการ เพาะเมล็ด ปักชำ และตอนกิ่ง	บ่อเกลือ

2) ทำการบันทึกข้อมูลวิธีการขยายพันธุ์ การปลูก และการเจริญเติบโตของพืชที่ศึกษา

3) วิเคราะห์ผลการทดลองทางสถิติ

4) จัดทำคู่มือวิธีการขยายพันธุ์ การปลูก และการเจริญเติบโตของพืช โดยเป็นพืชที่ได้
ทำการศึกษาในปี พ.ศ.2560 จำนวน 5 ชนิด และพืชที่จะทำการศึกษาในปี พ.ศ. 2561
จำนวน 5 ชนิด รวมทั้งหมด 10 ชนิด

โครงการย่อยที่ 2 การศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนการอนุรักษ์ พันธุ์ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์พืช ท้องถิ่นของชุมชน

กิจกรรมที่ 1 การฟื้นฟูพืชท้องถิ่นเพื่อเป็นแหล่งอาหาร และใช้ประโยชน์ในป่าธรรมชาติ พื้นที่เกษตรกรรม
และสวนหลังบ้าน (Home garden) โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

พื้นที่ดำเนินงาน : โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จำนวน 5 พื้นที่

1) สืบรวจข้อมูลสถานการณ์พืชท้องถิ่นในชุมชน โดยการจัดเวทีร่วมกันเพื่อค้นหาพืชท้องถิ่นที่
สูญหาย หายากขาดแคลน หรือที่ชุมชนต้องการ ทั้งในพื้นที่ครัวเรือน เกษตรกรรม และป่าธรรมชาติและ
การเก็บข้อมูลพืชท้องถิ่นที่มีในครัวเรือน พื้นที่เกษตรกรรม และสวนหลังบ้าน

2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีและเก็บข้อมูลพืชเกี่ยวกับชนิดและปริมาณพืชที่ต้องการ
ฟื้นฟู

3) วางแผนการฟื้นฟูพืชท้องถิ่นในแหล่งธรรมชาติ พื้นที่เกษตรกรรม และสวนหลังบ้าน (การ
เตรียมต้นพันธุ์/เมล็ดพันธุ์ การเพาะขยายพันธุ์ ชนิดพืชที่จะปลูกฟื้นฟูในแต่ละแหล่ง) และปฏิบัติงานตาม
แผนงาน

4) การติดตามผลและการสรุปผลการดำเนินงานร่วมกับชุมชน

กิจกรรมที่ 2 การศึกษาการเปลี่ยนแปลงชนิดพืชและประเมินผลการใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่นในชุมชน

พื้นที่ดำเนินงาน : โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จำนวน 3 พื้นที่ ได้แก่ ป่ากล้วย โป่งคำ (ป่า
แดด) และวาวี (ดอยช้าง)

: ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง (ห้วยอีค่าง) และแม่สะเรียง (ป่าแป๋)

- 1) วางแผนการเก็บข้อมูลชนิดพืชท้องถิ่นที่มีในบริเวณครัวเรือน สวน ไร่ นา และพื้นที่ป่าธรรมชาติ และการนำไปใช้ประโยชน์ แบ่งเป็น 2 ระยะได้แก่ ก่อนดำเนินการโครงการวิจัยและชนิดพืชที่มีหลังการดำเนินกิจกรรมโครงการวิจัย) โดยการจัดทำแบบสอบถามหรือแบบบันทึกข้อมูล
- 2) ทำการเก็บข้อมูลชนิดพืชท้องถิ่นที่มีในบริเวณครัวเรือน สวน ไร่ นา โดยบันทึกการรอดตาย
- 3) ทำการเก็บข้อมูลชนิดพืชท้องถิ่นในพื้นที่ป่าธรรมชาติ โดยบันทึกการรอดตาย
- 4) วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษา

กิจกรรมที่ 3 การศึกษาการจัดตั้งองค์กรชุมชน ในการขับเคลื่อนกิจกรรมของธนาคารอาหารชุมชน (Food bank) อย่างต่อเนื่อง

พื้นที่ดำเนินงาน : โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จำนวน 3 พื้นที่ ได้แก่ ปากกล้วย โป่งคำ (ป่าแดด) และวาวี (ดอยช้าง)

: ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง (ห้วยอีค่าง) และแม่สะเรียง (ป่าแป๋)

- 1) วิเคราะห์พื้นที่ โดยพิจารณาจากการวิเคราะห์ความสำเร็จของผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และศักยภาพของชุมชน
- 2) กำหนดเป้าหมายการจัดตั้งองค์กรชุมชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของธนาคารอาหารชุมชนที่เหมาะสมกับแต่ละชุมชน
- 3) จัดประชุมกลุ่มอนุรักษ์ฟื้นฟูของชุมชน และสมาชิกชุมชนที่สนใจ เพื่อชี้แจงการจัดตั้งองค์กรชุมชน และหารือแนวทางในการจัดตั้งองค์กรชุมชน กำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนกิจกรรมของธนาคารอาหารชุมชน
- 4) วางแผนกิจกรรมขององค์กรชุมชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของธนาคารอาหารชุมชนร่วมกัน
- 5) ปฏิบัติงานตามแผนและติดตามผลการดำเนินกิจกรรม
- 6) สรุปบทเรียนที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรมที่ 4 การถ่ายทอดองค์ความรู้การใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่นในด้านอาหารเป็นยาสำหรับการบริโภค เพื่อการดูแลสุขภาพ

พื้นที่ดำเนินงาน : โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จำนวน 5 พื้นที่

- 1) การวิเคราะห์ชนิดพืชอาหารท้องถิ่นของชุมชนจากข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาและรวบรวม รวมทั้งพืชที่นำไปสนับสนุนให้ชุมชนที่มีสรรพคุณเป็นพืชอาหารเป็นยา โดยอ้างอิงองค์ความรู้ภูมิปัญญาของชุมชน และองค์ความรู้และภูมิปัญญาของผู้รู้ในพื้นที่ดำเนินโครงการวิจัยอื่น ฐานข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข ข้อมูลวิทยุภูมิ หรือองค์ความรู้และภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้าน
- 2) วางแผนการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์พืชอาหารเป็นยาสู่ชุมชน โดยวิธีการต่างๆ เช่น การให้ความรู้โดยการบรรยาย ถ่ายทอดความรู้โดยวิทยากรผู้รู้ในชุมชนระหว่างชุมชน หรือแพทย์พื้นบ้าน
- 3) การจัดทำสื่อองค์ความรู้ในรูปแบบ โปสเตอร์ แผ่นพับ เอกสาร เพื่อเผยแพร่ในชุมชน
- 4) ติดตามผลการให้ความรู้จากชุมชนหลังจากการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์

กิจกรรมที่ 5 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และจัดแสดงองค์ความรู้และภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพในระดับชุมชน

พื้นที่ดำเนินงาน : โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จำนวน 5 พื้นที่

- 1) คัดเลือกพื้นที่ที่จะจัดทำจุดรวบรวมองค์ความรู้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และจัดแสดงการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ
- 2)หารือร่วมกับชุมชน/หน่วยงาน ในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และวางแผนการจัดทำจุดรวบรวมองค์ความรู้และจัดแสดงการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ
- 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และจัดแสดงองค์ความรู้และภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพตามแผนที่ได้วางร่วมกันไว้
- 4) การติดตามผลการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้และจัดแสดงองค์ความรู้และภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชท้องถิ่น เพื่อนำมาปรับปรุงจุดเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์

กิจกรรมที่ 6 การปรับปรุงประสิทธิภาพและการเชื่อมโยงเครือข่ายระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง และฐานข้อมูลผู้รู้ ร่วมกับชุมชนหรือโรงเรียน

พื้นที่ดำเนินงาน : 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านปากกล้วย อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปากกล้วย และโรงเรียนป่าแดด อ.สันติสุข จ.น่าน ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ

- 1) กำหนดเป้าหมายการนำระบบฐานข้อมูลด้านการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนในการนำไปใช้ในระดับชุมชนและหน่วยงาน
- 2) ชี้แจงร่วมกับชุมชนหรือหน่วยงานเป้าหมายเกี่ยวกับการนำระบบฐานข้อมูลด้านการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพไปใช้ และหารือความต้องการของระบบฐานข้อมูลที่จะนำไปใช้
- 3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพิ่มเติมที่จะนำไปใช้ในระดับชุมชนและหน่วยงานให้ตรงตามเป้าหมายและสอดคล้องกับความต้องการ
- 4) ทดสอบและปรับปรุงประสิทธิภาพระบบฐานข้อมูลที่พัฒนาเพิ่มเติม
- 5) ทำการเชื่อมโยงเครือข่ายและทดสอบระบบฐานข้อมูลร่วมกับหน่วยงานเป้าหมาย เพื่อปรับปรุงระบบฐานข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ
- 6) อบรมการใช้งานระบบฐานข้อมูลให้กับครูผู้รับผิดชอบและนักเรียน
- 7) การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน จากการใช้ระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 7 การศึกษาพฤกษเคมีและคุณค่าทางโภชนาการพืชท้องถิ่นที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อยอดเชิงเศรษฐกิจและสนับสนุนการวิจัยด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ (Bio-products)

- 1) คัดเลือกชนิดพืชท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการต่อยอดเชิงเศรษฐกิจและสนับสนุนการวิจัยด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ อย่างน้อย 10 ชนิด โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือ 1.1) พืชที่มี

คุณสมบัติเป็นพืชอาหารเป็นยา 1.2) พืชที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่โดดเด่น และ 1.3) พืชที่มีคุณสมบัติเป็นยา

2) รวบรวมตัวอย่างพืชและนำไปวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการหรือพลกษเคมี โดยการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ หรือวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ

3) วิเคราะห์แนวทางและจัดทำข้อเสนอแนะในการนำพืชท้องถิ่น ไปใช้ในการพัฒนาต่อยอดในระยะต่อไป

กิจกรรมที่ 8 การศึกษาและพัฒนากลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์พันธุ์กรรมและสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือน

พื้นที่ดำเนินงาน : โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ (บ้านป่าแดดและบ้านห้วยนา)

- 1) รวบรวมสมาชิกชุมชนที่มีความสนใจเข้าร่วมกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชท้องถิ่น
- 2) ชี้แจงและสร้างความเข้าใจร่วมกับสมาชิกกลุ่ม และวางแผนการดำเนินงานร่วมกันในการพัฒนาผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชท้องถิ่น โดยกลุ่มผู้ผลิตต้องผลิตเมล็ดพันธุ์ตามหลักวิชาการ และมีแผนการเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่ม เช่น การอบรมให้ความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ
- 3) ปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานที่ได้วางร่วมกัน และการติดตามผลจากการปฏิบัติงาน
- 4) สรุปบทเรียนที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ปักจ้ยแห่งความสำเร็จและแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

กิจกรรมที่ 9 การศึกษาข้อมูลการตลาดพืชท้องถิ่นที่มีศักยภาพเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการปลูกของชุมชนบนพื้นที่สูง

พื้นที่ดำเนินงาน : จังหวัดน่าน

- 1) สํารวจข้อมูลพืชท้องถิ่นที่มีจำหน่ายในตลาดค้าปลีก และตลาดค้าส่ง โดยการสัมภาษณ์และ การใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้จำหน่าย ผู้รับซื้อ ผู้บริโภค เป็นต้น
- 2) ศึกษาความต้องการพืชท้องถิ่นของผู้ประกอบการในท้องถิ่น ได้แก่ หน่วยงาน โรงแรม ร้านอาหาร
- 3) วิเคราะห์แนวทางในการสร้างโอกาสทางการตลาดและช่องทางการผลิตผักพื้นบ้านเพื่อจำหน่าย

โครงการย่อยที่ 3 การศึกษากระบวนการปกป้องคุ้มครองพืชท้องถิ่นและถิ่นกำเนิดโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

กิจกรรมที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์แนวทางในการดำเนินการที่นำไปสู่การปกป้อง คุ้มครองทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ/หรือการบริหารจัดการพื้นที่เป็นถิ่นกำเนิดพืชท้องถิ่นโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

พื้นที่ดำเนินงาน : ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง (บ้านห้วยอีค่าง)

- 1) การศึกษาข้อมูลและแนวทางในการคุ้มครองพื้นที่ถิ่นกำเนิดและคุ้มครองพืชท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ หรือผลการดำเนินงานในพื้นที่อนุรักษ์ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว หรือจากผลงานวิจัย

2) ประชุมชี้แจงร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินการที่นำไปสู่การปกป้อง คุ่มครองทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ/หรือการบริหารจัดการพื้นที่เป็นถิ่นกำเนิดพืชท้องถิ่นโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

3) จัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกัน เช่น สำรวจและกำหนดขอบเขตพื้นที่ (ระบุเกณฑ์) ประกอบด้วย โครงสร้างป่า ชนิดพืช ฯลฯ)

4) สรุปผลการศึกษา

กิจกรรมที่ 2 การศึกษาและทดสอบแนวทางในการดำเนินการที่นำไปสู่การปกป้อง คุ่มครองทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ/หรือการบริหารจัดการพื้นที่เป็นถิ่นกำเนิดพืชท้องถิ่นโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

พื้นที่ดำเนินงาน : ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง (บ้านห้วยอีค่าง)

1) นำวิธีการ/แนวทางในการคุ้มครองพื้นที่ถิ่นกำเนิดและคุ้มครองพืชท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาทดสอบใช้ร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและการติดตามความก้าวหน้า

3) ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานร่วมกัน

4) การสรุปผลการดำเนินงานร่วมกัน

การถ่ายทอดองค์ความรู้การอนุรักษ์ พันธุ์ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพระดับชุมชน ในพื้นที่โครงการหลวง 12 แห่ง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการศึกษาการพัฒนาชุมชนโครงการหลวงเพื่อเป็นชุมชนคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

พื้นที่ดำเนินงาน : พื้นที่มูลนิธิโครงการหลวง 11 แห่ง จำนวน 12 ชุมชน ได้แก่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง (บ้านห้วยน้ำกั้น) ป่าเมี่ยง (บ้านปางบง) ดินตก (บ้านป้อก) ม่อนเงาะ (บ้านเหล่า) หนองหอย (บ้านหนองหอยเก่า) แม่สะป้อก (บ้านห้วยข้าวสับ) แม่แฮ (บ้านป่าเกี๊ยะน้อย) ทุ่งเร้ง (บ้านแม่ขนิลเหนือ) แม่ลำน้อย (บ้านดงและห้วยหอม) อ่างช้าง (บ้านขอบด้ง) อินทนนท์ (บ้านหนองหล่ม)

1) จัดประชุมเพื่อทบทวนชนิดพืชที่ต้องการฟื้นฟู/พืชหายาก/ใกล้สูญหายร่วมกับชุมชน

2) สนับสนุนกิจกรรมการเพาะขยายพันธุ์พืชท้องถิ่นของสมาชิกชุมชน

3) รมรงค์ปลูกฟื้นฟูพืชท้องถิ่นทั้งในระดับครัวเรือน พื้นที่เกษตร และป่าธรรมชาติ

4) ติดตามและประเมินผลร่วมกับชุมชนต่อเนื่อง